Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Bahçede Eylül ayında agroteknik faaliyetler

ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Tarih 04.09.2026 | **Sayı** 9/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Dil** TR
www.plant-protection.com/article/2464?lang=tr

Eylül, sonbahar havasına daha belirgin bir geçişin başlangıcını işaret edebilir. Bu ayın daha dinamik olması, sıcak dönemler ve daha serin hava girişleriyle değişmesi bekleniyor. Ayın sürekli soğuk olması beklenmiyor, ancak uzun süreli sıcaklık olasılığı giderek azalıyor. Agrometeorolojik koşullar, iklim normlarının üzerindeki sıcaklıklar ve aylık norm civarında ve altında yağışlarla belirlenecek. Geçtiğimiz Ağustos ayında düşen yağışlar - yerel ve ülkenin çoğunda, kuzeydoğu ve güneybatı bölgelerindeki yerler hariç - aylık normun %30'unun altında.

Eylül ayının ilk ve ikinci on günlük döneminin başında kısa süreli yağış olasılığı tahmin ediliyor, ancak derinleşen yaz kuraklığından sonra bunlar üst toprak katmanlarının durumunda önemli bir değişikliğe yol açmayacak.

İlk günlerde, özellikle ovalarda ve güney bölgelerde güneşli ve sıcak hava dönemleri mümkün. Bazı günlerde sıcaklıklar 29–35 °C'ye ulaşabilir ve yerel olarak biraz daha yüksek değerler görülebilir.

Ancak zamanla atmosferin daha istikrarsız hale gelmesi bekleniyor. Atmosfer cephelerinin geçişi ve daha serin hava girişiyle yağış ve gök gürültülü fırtına olasılığı artacak. Özellikle öğleden sonra saatleri ilginç olabilir, çünkü yerel ısınma hala kümülonimbus bulutlarının gelişimi için yeterince güçlü. Gök gürültülü fırtınalar ve geçici rüzgar kuvvetlenmesiyle birlikte kısa süreli ancak yoğun yağışlar göz ardı edilmiyor. Risk tüm ülke için aynı olmayacak. Batı ve Orta Bulgaristan'da, dağlık bölgelerde ve ülkenin kuzey kesimlerinde daha yüksek yağış olasılığı bulunabilirken, Güneydoğu Bulgaristan'da ve Karadeniz kıyısı boyunca kurak dönemler daha sık devam edecek.

Genel olarak, ilk on günlük dönemde sıcaklıkların başlangıçta iklim normları civarında veya biraz üzerinde olması, ardından kademeli olarak azalması bekleniyor.

Dönemin sonunda, birçok bölgede maksimum sıcaklıklar artık daha sık 23–29 °C aralığında olabilir.

İkinci on günlük dönemde, kuzey ve kuzeybatıdan daha sık hava girişleri ve uygun bir sinoptik yapılandırmayla kuzeydoğudan da hava girişleri mümkün. Bu, atmosfer cephelerinin geçişinden sonra sıcaklıklarda belirgin bir düşüşe yol açabilir. Bazı günlerde maksimum sıcaklıklar 20–26 °C civarında kalabilir ve daha ciddi bir hava girişiyle daha da düşük

olabilir. Sabahlar artık belirgin şekilde daha serin olacak. Vadilerde ve yüksek tarlalarda minimum sıcaklıklar 8–13°C'ye düşebilir ve açık ve sakin havada yerel olarak bu değerlerin altına inebilir. Dağlarda sonbahar daha da belirgin hissedilmeye başlayacak.

Güney Bulgaristan, Rodoplar, Strandzha ve ülkenin güney bölgeleri üzerinde önemli yağış süreçleri oluşabilir. Aynı zamanda, soğuk cephelerin geçişiyle kısa süreli, yerel olarak şiddetli yağış ve gök gürültülü fırtına koşulları olacak. Havanın 24–48 saat içinde hızla değişmesi - sıcak ve güneşliden bulutlu, yağmurlu ve önemli ölçüde daha serine - göz ardı edilmiyor.

Ayın üçüncü on günlük dönemi için sinyaller, yaz ve sonbahar arasındaki geçişin karakteristik özelliği olan daha dinamik havanın devamına işaret ediyor. Yeni sıcak dönemler mümkün, ancak sürekli sıcak hava olasılığı artık nispeten düşük olacak. Bazı günlerde, özellikle güneyden daha sıcak hava taşınımıyla sıcaklıklar tekrar 25–30 °C'ye ulaşabilir.

Ayın sonuna doğru, havanın sonbahar karakteri giderek daha sık hissedilecek. Sabahlar daha serin olacak ve vadilerde ve yüksek tarlalarda 5–10 °C civarında değerler mümkün. Dağlarda sıcaklıklar önemli ölçüde daha düşük olacak ve soğuk hava girişiyle dağların en yüksek kesimlerinde ilk ciddi kış belirtileri mümkün. Karadeniz kıyısı boyunca deniz ılımanlaştırıcı etkisini sürdürecek ve oradaki sıcaklıklar daha yavaş düşecek.

Ağaçların yaprak aparatı aktif olarak fotosentez yaparak meyvelerin beslenmesi, meyve tomurcuklarının farklılaşması ve rezerv besin maddelerinin depolanması için asimilatlar sağlar. Meyveler ne kadar zamanında hasat edilirse, ağaçlar besin maddelerini o kadar iyi depolar, düşük kış sıcaklıklarına o kadar kolay dayanır ve ertesi yıl normal şekilde meyve verir.

Normalden daha erken, Eylül ayının üçüncü on günlük döneminde, geç şaraplık üzüm çeşitleri teknolojik olgunluğa ulaşacak. Ayın çoğu gününde tahmin edilen güneşli ve sıcak hava, üzümlerde ve meyve ağaçlarının meyvelerinde daha fazla şeker sentezi ve depolanması için bir ön koşul olacak.

Meyve ağacı fidanlıklarında

Tohum yataklarının bakımı devam ediyor - kuraklık sırasında sulanıyor ve işleniyor. Anaçların filizlenmemesine dikkat ediliyor.

Aşılamadan sonra kullanılan bağlar kontrol edilir ve boğulma riski varsa gevşetilir.

En geç ayın ortasına kadar, birinci yıl fidanlığındaki anaçların göz aşısı (tomurcuk aşısı) tamamlanır.

Aşıcılar tarafından sıkıştırılan fidanlıklardaki toprak işlenir.

İkinci yıl fidanlığındaki toprak da işlenir.

Ana plantasyonların yabancı otlardan temizlenmesi devam ediyor. Şimdi anaçların tanımlanması için en uygun zaman.

Meyve ağacı plantasyonlarında

Odunun iyi sertleşmesi için genç plantasyonlardaki bakım, büyümenin zamanında durdurulmasına yöneliktir. Ancak uzun süreli kuraklık sırasında, özellikle yumuşak çekirdekli meyveler için ılımlı sulama önerilir.

Sonbahar-kış elma ve armut çeşitlerinin hasadı başlıyor. Hasat edilen ürünler taşınır ve ayrılır. Meyvelerin hasat zamanı doğru belirlenmelidir. Meyvelerin hasat olgunluğu aşağıdaki karmaşık belirtilerle belirlenebilir:

ISSN 2815-522X

- Meyvenin tutunma gücü. Hasat olgunluğunda meyveler, taşıyıcı odunsu kısımdan kolayca ayrılır.
- Kabuk ve et renginin açılması.
- Meyve etinin sertliği. Belirli bir olgunluk derecesi, belirli bir meyve eti sertliğine karşılık gelir. Bu, bir penetrometre ile belirlenir.
- Meyvenin yaşı. Her meyve türü ve çeşidi için çiçeklenmeden hasat olgunluğuna kadar genetik olarak belirlenmiş bir süre vardır. Geç elma çeşitleri için bu 130-146 gün, geç armut çeşitleri için ise yaklaşık 120 gündür.
- Nişasta testiyle. Yöntem, nişastanın iyot etkisi altında maviye boyanma yeteneğine dayanır. Optimal hasat olgunluğunda, kesilmiş yüzeyin 1/3 ila ½'si maviye boyanır.

Yaz sonunda meyveler ağırlıklarını günde %1-2 artırır, bu nedenle çok erken hasat önemli kayıplara yol açar. Ayrıca erken hasat edilen meyveler, çeşidin tipik organoleptik kompleksine sahip değildir ve hasat sonrası olgunlaşma sırasında da bu özelliği kazanmaz. Geç hasat edilen meyvelerde, meyve etinin fizyolojik bozulmasından kaynaklanan hasar yüzdesi artar, unlu bir kıvam ve camsılık oluşur.

Meyveler meyve depolama tesislerine getirilir ve odalar doldurulur. Meyvelerin uygun şekilde depolanması izlenir.

Meyve depolama için optimal sıcaklık yaklaşık 0 ^{o}C, %85-90 bağıl hava neminde. Soğutma odasındaki hava sirkülasyona tabi tutulmalıdır. Depolamanın ilk ayında hava değişimi haftalık, daha sonra ayda bir veya iki kez yapılır.

Geç erik çeşitlerinin hasadı yapılır – Strinava, Gabrovska, Angelino.

Ceviz meyveleri toplu olarak hasat edilir. Bazı geç şeftali çeşitlerinin meyveleri hasat edilir.

Ve ayın ortasına doğru badem meyvelerinin hasadı başlar. En uygun an, etli kabuğun tamamen açıldığı, ancak kuruyup kabuğa yapışmadığı zamandır.

Çilek plantasyonlarında

Gerekirse, çilek plantasyonları sulanır - hem genç hem de yaşlı.

Yeni plantasyonların kurulması için dikim materyali sökülür ve depolanır.

Dikim zamanına bağlı olarak, çilek dikim materyali ana plantasyonlardan Ağustos sonundan Kasım sonuna kadar sökülür. Sonbahar dikimi için daha erken, buzdolabında depolama ve yaz dikimi için daha geç, ancak 0 ^{o}C'den düşük olmayan hava sıcaklığında sökülür. Sonbahar dikimi için ayrılan bitkilerden, söküldükten sonra hastalık ve zararlılardan zarar görenler çıkarılır. Geri kalanlar kollardan ve kuru yapraklardan temizlenir, 25 veya 50'lik demetler halinde bağlanır, kasalara veya diğer kaplara yerleştirilir ve dikime kadar depolanır, köklerin kurumamasına dikkat edilir.

ISSN 2815-522X

Buzdolabında depolanacak bitkiler sökülür ve yaprakları alınır. Kökler, sallayarak veya suyla yıkayarak yapışan topraktan temizlenir. Bitkiler iyice nemlendirilir ve her biri 500 adet olacak şekilde polietilen torbalara (35 - 40 x 45 - 50 cm) yerleştirilir. Her torbaya çeşit adı, sınıf ve bitki sayısını içeren bir etiket konur. Torbalar hava geçirmez şekilde depolanır ve -2 ^{o}C sıcaklıkta muhafaza edilir. Soğutma odalarındaki hava nemi %90'ın üzerinde tutulur.

Dikim materyalinin yeni plantasyonlara sonbahar dikimi yapılır. Dikimden hemen önce, bitkilerin kökleri aşırı kısaltılmadan taze canlı kısma kadar kesilir. Buharlaşmayı azaltmak için eski yapraklar çıkarılır.

Bitkilerin dikimi, sökülmeden önceki derinlikte veya biraz daha derinde yapılır, köklerin bükülmemesine ve tomurcuğun toprakla örtülmemesine dikkat edilir. Dikim materyalinin etrafındaki toprak iyice bastırılır ve sulanır. Erken dikim tarihlerinde sulama tekrarlanır, geç olanlarda ise yaklaşık 7 gün sonra yapılır. Yaklaşık bir hafta sonra tutma kontrol edilir ve başarısız bitkilerin yerleri doldurulur. Sonbaharın sonuna kadar sulama 2 - 4 kez daha yapılır.

Ahududu plantasyonlarında

Ana plantasyonlar yabancı otlardan temizlenir. Genç ve meyve veren plantasyonlar düzenli olarak işlenir. Meyve vermiş kamışlar kesilir, çıkarılır ve yakılır (eğer Ağustos ayında yapılmadıysa). Yeni plantasyonlar için alanların hazırlanması devam ediyor.

Siyah frenk üzümü plantasyonlarında